

RIC. RICARDSONI, Angli,

encl.

2

De Cultu Hortorum

Ad Populares suos⁺

CARMEN:

GUILELMO

Britanniarum Regi,

Magno, Felici, Invioto, semper Augusto,

DICATUM.

Ad MICH. GEDDESUM.

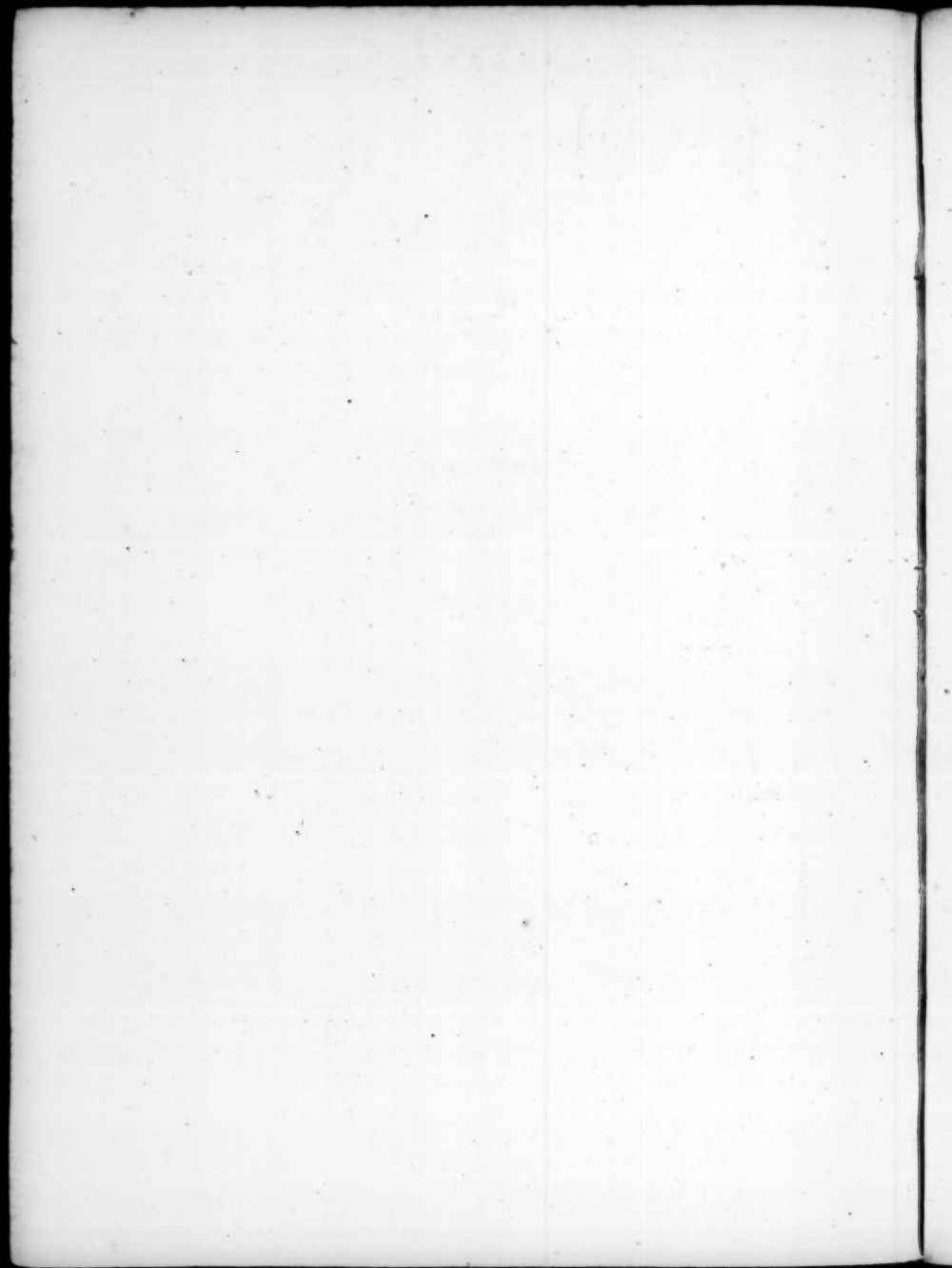
Senarii.

*Hortus quem colo tuus est ; mitto hos flores tibi
Quos ego bonam te ut in partem accipias rogo
Flos O Doctorem Juris humani & sacri
Geddesi, nomen chartis victurum meis,
Latinis pretium dum manebit literis.
Salve Patrone, Tu mihi facis hac oia
Ut quae lubuerit calamo possim ludere.*

L O N D I N I :

Apud JOANNEM NUTT, in Stationariorum Arcâ, juxta
viculum Ave-Marianum. MDCXCIX.

R. I. C. R I C A R D S O N I, Angli,

De Cultu Hortorum, &c.

IN nova mutatas Plantarum corpora formas
 Haud cano; nec vires, nisi parcius, indidit herbis
 Quas Natura Parens. Hæc jam cecinere Rapinus
 Couleiúsque: Mihi non tam licet esse disertus.
 Quem pingues hortos ornet quæ cura colendi
 Calliope admonuit summissâ dicere voce,
 Et secum gracili connectere carmina filo.
 Quamquam & me interdum septis exire juvabit,
 Et duce Virgilio latis decurrere, campis.
 Nec versus herbas inter stirpesq; ego mallet
 Repentes per humum, quam res componere gestas,
 Rex Gulielme, Tuas, armatas dicere classes,
 Ferratas acies, Reges Tua signa secutos,
 Auspiciisq; Tuis confecta duella per orbem,
 Et formidatam Gallis Te Principe Londram;
 Utque Tibi extremis veniens aquilonis ab oris
 Russiacus Cæsar jam Te vidisse triumphet,
 Et tanto bellandi artem didicisse Magistro,
 Si, quantum vellem, possem. Sed nec Tua parvum
 Carmen Majestas spernet, quod amœna Vireta

10

20

Prædicet. At, si sint, ut sunt tibi talia curæ,
 Adsis, O Guilelme, meo faveâsq; labori,
 Et, quæ fecisti Horticolis Bonus ocia præstes!

Ergo jam Hortorum post Te, Columella, docebo
 Cultus, quæq; aliis post se memoranda reliquit
 Virgilius. Varias & nobis extudit artes
 Longa dies, pluresq; hominum solertia plantas
 Repperit, atq; alia est alibi natura colendi.
 Sed parcat Columella, suis si versibus utar,
 Virgiliusq; Pater; quid enim non uterer illis?
 Dum res antiquæ laudis perscrutor & artis;
 Intexamq; meos, nova dum mysteria pando,
 Eveliniq; premo & Rex vestigia nostri.
 Mitto peregrinos; isti sua rura colunt:
 Barpius Alpinis quantumlibet imperet arvis;
 Et se Versaliis jactet Quintinius Hortis.

30

Principio sedem numeroso præbeat Horto
 Pinguis ager, putres glebas, resolutaq; terga
 Qui gerit & fossus graciles imitatur arenas.
 Estq; habilis natura soli, quæ gramine læto
 Parturit, & rutilas Ebuli creat uvida baccas.
 Nam neq; sicca placet, nec quæ stagnata palude
 Perpetitur querulæ semper convicia Ranæ,
 Tum quæ sponte suâ frondosas educat Ulmos;
 Atq; ea quæ Pruni lapidosi obruta Pomis
 Gaudet, & injussi consternitur ubere Mali.
 Sed negat aut teretes Juncos, lentâmvæ Genistam,
 Aut flores quamvis pulchros nigricantis Ericæ.
 Quamlibet Urticam pariat, mœstâsq; Cicutas,

40

Carduus

Carduus & segnis spinis assurgat acutis
 Lappæq; Tribulq; atq; hortis noxia Malva.
 Vicini quoq; sint amnes, quos incola durus
 Attrahat auxilio quondam sitientibus hortis :
 Aut fons illachrymet putei non sede profundâ,
 Ne gravis hausturis tendentibus ilia vellat ;
 Aut magis abstrusam siphon citus exprimat undam.
 Talis humus vel parietibus vel sepibus hirtis
 Claudatur, neu sit pecori neu pervia furi.
 Addantur duo tecta ; & quo mala frigora pellas
 Et nimios Soles, quôq; instrumenta recondas.

50

60

Ergo age. nunc cultus, & tempora quæq; serendis
 Seminibus, quæ cura Satis : quo fidere primum
 Nascantur Violæ, Pæstiq; Rolaria gemment,
 Attollantq; comas immortales Amaranthi,
 Lætâq; maturis curvetur fructibus Arbos,
 Hinc canere incipiam. Vos Antiopâ prognatæ.
 Pierides tenui deducite carmine Mulsam.

Oceani sitiens cum jam Canis hauserit undas,
 Et paribus Titan orbem libraverit horis,
 Reddiderintq; avido fruges sua rura colono,
 Tum mihi terrato versetur robore palæ
 Dulcis humus, si jam pluviis defossa madebit,
 At si cruda manet cœlo durata sereno,
 Expectetur hyems, dum Atlantides abscondantur,
 Cnossîaque ardentis decedat Stella Coronæ.
 Tum genus ex Terrâ natum ne parcite Matri :
 Hæc gaudet proscindi, hominumque nitescere cultu.
 Tu gravibus rastris cunctantia perfode terga,

70

Intimaque ex latebris eradere viscera cæcis
 Ne dubita, summoque frequentia cespite mista
 Ponere, quæ canis jaceant urenda pruinis,
 Verberibus gelidis, iræque obnoxia Cauri.
 Sed tamen, ante gelu quam sæviat, eripe siccos
 Thesauris Bulbos, terræque reponito cultâ,
 Quasque coloratas impertit Turca Tulipas,
 Ranisque & ventis debentes nomina flores,
 Pulchellosque Crocos, quos dives Mæsia præstat,
 Quosque Pyrenei saltus, atque Itala rura.

80

Huc nuper sedenim confluit copia florum,
 Quos fundunt alio atque alio sub sole jacentes
 Indi: tum Aspodelum Æthiopes, & Colchica Chios,
 Cappadocesque suam Ambrosiam, Delphinia Bætis,
 Atque Tagus Cistos, & Flandria Caryophyllos
 Lychida coccineam Chalcedon, Hungarus Irin,
 Auriculas & Berna suas. At Lilia nostro
 Henrico dudum dederit, nunc Gallia gratam
 Omni flore magis Guilelmo porrigit Herbam,
 Guilelmo Regum decori, terræque marique
 Qui victor toties Palmas, at nuper Olivam
 Rettulit, ah! nobis longo post tempore visam,
 Quæque utinam nostris nunc propria flore arvis.
 Te canere inter opus quam me juvat Optime Princeps?
 Tu modò neve Hederam pallentem interque timentem
 Serpere victrices Tibi Lauros, despice nostram.

90

100

Vere novo gelidus canis cum montibus humor
 Liquitur & Zephyro putris se gleba resolvit:
 Stercore tum pingui satures jejunia terræ

Ipse

Ipse ferens olitor diductos pondere qualos.
 Nec pigeat cinerem immundum jactare per hortos,
 Et quodcunque vomit fœdis latrina cloacis. 110
 Densâque tum pluviis, duratâque summa pruinis
 Æquora dulcis humi repetas mucrone bidentis,
 Mox bene cum glebis vivacem cespitis herbam
 Contundas marrâ vel fracti dente lignis
 Putria maturi solvantur ut ubera campi.
 Et tum commistâ lapides simul excipe terrâ;
 Furcillisque herbas & stirpes tolle nocentes:
 Et jam trita solo & splendentia sarcula sumas,
 Angustosque foros adverso limite ducens,
 Rursus in obliquum distinguas tramite parvo. 120
 Verum ubi jam puro discrimine pectita tellus
 Deposito squalore nitens sua semina poscit,
 Tum tu, perfectâ ante bonâ prece, Cardamamandes
 Indica, sed calidæ fumanti stercore terræ,
 Tum viridi Cucumes & rubrâ carne Melones.
 Lautorum acceptos epulis, pulchrosque Amaranthos,
 Chrysocomam, & Libycæ flaventia lumina Calthæ.
 Tum quoque conseritur toto quæ Brassica terræ
 Orbe virens plebi pariter Regique beato
 Frigoribus caules, & Veri cymata mittit, 130
 Atque ea quæ niveos flores æstate ministrat,
 Quodque venit tenerum peregrino munere semen.
 Protinus & vitreo sata jam memor occule tecto,
 Quod simul admittat Soles, Eurosque repellat.
 Maxima tunc satio est, ubi sota tepentibus auris
 Terra cupit subigi, & fœcundis imbris Æther

Conjugis in gremium lætæ descendit. At omne
 Tum propera aptatis semen committere sulcis,
 Pīsa, Fabas, Apium, Pastinacasque rubentes
 Atque albas, olusatrum, Cepas, Porra, Sinapi,
 140 Alliaque infractis spicis & olentia triste
 Ulpica, spinosoque herbam de semine dictam,
 Et Cichoream, & vos torpenti grata palato
 Intyba, tum fatuas fabrorum prandia Betas.
 Jam satio Erucae est Veneris quæ suscitetur ignes,
 Lactucæque simul nimios quæ comprimat æstus,
 Et longi relever fastidia tristitia morbi
 Punicea, aut viridans, aut fusca, aut candida thyrsos.
 Nunc & ponatur Cinare telluris opimæ
 Mollito in gremio, viridi seu vertice major
 150 Seu sit purpureo melior glomerata corymbo,
 Altilis Asparagūsque Horti lautissima cura
 Atque aliæ plures divulsæ matribus herbæ.

Vere at provecto, jam audent ubi gramina tuto
 Credere se soli, seritur bene longa Faselus,
 Et quod coccineo tollit se flore Lupinum,
 Quæ Syriâ veniunt & quæ Sampsuca Canopo,
 Et Satureia Thymi referens Thymbræque saporem,
 Ozymaque, & Libano quæ crescit thurea virga,
 Humidaque Andrachne quæ nomina dicta Latino
 160 Abnegat astricto numeris se prodere versu,
 At viridis foliis & languida caule rubenti
 Ventriculi nimios extinguit cruda calores.
 Spargitur at Raphanus postremo & Bunias hortis
 Ne prius appropere in semina surgere vana.

Hæc ubi credideris resolutæ semina terræ,
 Assiduo gravidam cultu curaque fovebis,
 Ut redeant multo cumulatae foenore messes.
 Nunc moneo, dulces Æther si deneget imbres,
 Quod facit hic rarò, largos infundere rores,
 Cum terra & foetus primum conceperit alvo,
 Et cum maternis soboles excreverit arvis.
 Nuncque suos poscit genetrix mitissima foetus,
 Et quos enixa est partus jam querit alendos,
 Priviganasque rogat proles. Tu pignora Matri
 Redde, suisque locis certo stent ordine plantæ.
 Et nunc inprimis & post totumque per annum
 Aut digito extirpet cultor ferrove bicorni
 Pectat & argentem sulcis exterminet herbam.
 Hæc olitoris erit princeps, hæc ultima cura.

170

180

Floribus interea vernis en pullulat hortus.
 Mezereon gratos jam longè jactat odores.
 Et Crocus exoritur florum pulcherrimus, albus,
 Cæruleus, flavus, rutilans, auroque striatus.
 Jam Violæ florent, & purpureus Narcissus
 Primula jam Veris, jam suave rubens Hyacinthus.
 Jamque Corona micat liquidis nitidissima guttis,
 Et quæ spectat humum de picto dicta Fritillo
 Adversis signata notis, formosa Tulipa,
 Nobilis Hepatice, Polyanthi versicolores,
 Floribus Auriculæ variis, & pulcra Anemone,
 Quæque olidis stirps grata Capris suavissima rerum,
 Flosque Jovis sacro qui traxit ab alite nomen,
 Asphodeli, atque albis Thalicetra comantia cristis,

190

B

Præniusque;

Pæoni'ûq; ingens, & hiantia sæva Draconis
 Ora feri, calathisq; virentia Lilia canis,
 Martagon, insignisq; comâ Ranunculus aurea,
 Nec non Lethoeo perfusa Papavera somno.
 Et nunc purpureos jactat Syringa capillos. 200.
 Et tu jam cœlo tollis caput Iri decorum,
 Nec magis æthereo fulget Thaumantias arcu:
 Et Rosa Sarrano resplendet clarior ostro.
 Et jam mille parit dives Natura colores.
 Nec sic enituit Solio subnixus eburno
 Sidoniam pictâ Vestem circumdatus orâ
 Rex Solymæ, gemmisque auroque micante Tiara.
 Quantum nunc hilares collucent floribus horti.
 Quare huc temporibus Festis properate Puellæ;
 Tellurisq; comas levibus mandate canistris,
 Sertaq; sacratîs intexite florea templis. 210.
 Hinc nullæ insidiæ Nymphis, non ulla rapina :
 Casta Fides nobis colitur, sanctiq; Penates.
 Omnia plena jocis sine crimine, plena cachinno :
 Et læti in tenera convivia carpinus herba,
 Huc celerate gradum rursus, cum venerit æstas,
 Et plures dabimus Flores. Ribes habet & nunc,
 Et Rubus & Morus virides, & Grossula baccas.
 Ecce rubescere humi incipiunt nascentia Fraga.
 Et Cerasipse legam vobis, & cerea Pruna.

Verum ubi Sol Geminum post se jam liquerit Astrum,
 Hauferit & flammis Lernei brachia Cancri, 221
 Messis & in latis flavescere cæperit arvis;
 Ecce Apio viridi crispatur florida Tellus :
 Thymbraq; cum Myrrha, Libanotis, & Itala Nardus,
 Hyssopusq;

Hyssopusque, Thymumque & mollis Amaracus Ipsam
Floribus alpirans & dulci contegit umbra.

Et nunc Gelsimini, nunc Clematis atque Oleandrus,
Cardama, Mandragoræque nitent, sterilisque Balauſti
Formosi flores, Delphinia, Moly, Lupina

Dictama, Spireusque frutex, & lenis Acanthus, 230

Et qui sanguineis cristis Amaranthus abundat,
Quique comas fulvo viridantes purpurat auro,
Thlaspi breve, & florum qui maximus Heliochryſus
Effulget radiis Phœbeæ Lampadis inſtar.

Et decus æſtatis jam floret Caryophyllus,
Nomine non priſcis noto, & ſi credere ſas eſt,

Nescio quo caſu Lunæ de montibus ipſe
Lapſus, nulla adeò in terris memoratur origo.

Utque propagetur, paucis, adverte, docebo.

Tu ſummerge ſolo ſtirpes de Matre reuulſos, 240

Seu potius tenui hærentes discrimine. Namque hi
Comprendent melius. Comprenſos eripe terrâ

Atque ſuis depange locis; vel Vere rubenti,

Cum primùm tignis nidum ſuſpenderit hirundo;

Prima vel Autumni ſub frigora, cum rapidus Sol

Nondum hyemem contingit equis, jam præterit æſtas.

Atque hoc omnigenæ robuſto ſtipite plantæ

Utiliùs figuntur humi: ſed tempore verno

Salvia, qui teneris & ſtirps eſt raptus ab herbis.

At Vos O Matres cano de vimine textum

250

Sirpiculum cumulate rubenti Caryophyllo,

Et Roſa contorti diſtendat ſtamina junci,

Preſſaque flammeolâ rumpatuer fiſcina Calthâ

Floribus ornetur variis jam fictilis olla,
 Et constrata herbis suavi domus halet odore :
 Nectare jam longos flores servantur in usus,
 Et duro herba sale, & multo spargatur aceto.
 Eja age, jam Cinaras Pueri, Naposque rotundos.
 Et Cucumes, Flores vefcos, viridemque Fafelum,
 Ideique Rubi fructus, & dulcia Fraga, 260
 Et Cerafa, & fulva s Radices, Allia, Cepas
 Pendentes levibus juncis, Rorisque marini
 Dum viret, & Nardi nexos deferte maniplos :
 Et celebres fortis Fortunæ dicite laudes
 Mercibus exactis. Zythumque bonum bene poti,
 Aere graves, hilaresque ex urbe recurrите in hortos.
 Et fata jam vobis curæ fit adulta tueri,
 Dum variæ illudunt pestes, cum forcipe Fullo,
 Implicitus conchâ Limax, hirsutaque Campe,
 Parvulus & Pulex viroso dente laceffens 270
 Nascentes Napos iterumque iterumque ferendos :
 Huic nulla est medicina malo. Verum ungula summo
 Dependens baculo Fullonem decipit. At vos
 Tardantes primâ Cochleas excerpte luce
 Erueasque graves, & sævis tradite flammis.
 Et Tellus nimio si forte ardore fatifcat
 Victa, bibat fontes & hiantia compleat ora.
 Torreat ah rapidus fitientes Sirius Indos,
 Nec lævo vestras contristet lumine plantas,
 Frigora sed pluviasq; benigno temperet Astro ! 280
 Quid tempeftates autumnī & sidera dicam,
 Et quæ tunc toleranda viris, vel cum humidus Æther
 Depluit,

Depluit, & gravidis irrorat pestifer undis :
 Vel cum Austris Zephyrisq; furentibus arbore fructus
 Decidit immaturus, & eruta stirpibus imis
 Herba volat cum flore; & quis succurrere possit ?
 Tu venerare Deum supplex, Festisq; diebus
 Cuncta tibi in templis pubes hortensis adoret,
 Placatus velit ut tantas avertere clades,
 Et sibi vicinisq; suis bona tempora præstet !
 At pater Omnipotens, audin' ; de parte serenâ
 Intonuit venti posuere, atq; æthere Nimbi
 Dffiugiant vasto. Viden' ut Mirabilis herba
 Floribus exultat. Iam Colchica mille colores
 Ostentant. Rubet atq; insigni flore Tabacum.
 Et Rosæ Malvæ cœlo capita ardua tollunt.
 Flavaq; Chrysocome stellis fulgentibus ardet.
 Et flos in pratis, olim cui nomen Amello
 Fecere agricolæ, jam sese pandit in auras,
 Affinisq; illi Globularis, & Italus ipse :
 Et faciem quæ planta simillima Bellidis albæ,
 Et si non longo plures de caule levaret
 Flores, Bellis erat ; tum qui venere caduci
 Flosculi ab occiduis regionibus, aureus ille,
 Cærus hic, quibus inq; diem, viventibus, uni,
 Rura gelu dum claudat hyems, non deficit alter ;
 Fila Crocus jam rubra parit. Peregrinaq; Calcha,
 Gallia cuiq; dedit nomen, cuiq; Africa, longum
 Durat ab æstatis fervore ad frigora Brumæ.
 Hortis & nunc sunt decori, totumq; per annum
 Et tricolor Viola, & flores dans herba Calendis,
 Et se multicolor Bellis radice propagans,

290

300

310

Vinca

Vinca humilisq; tegens longè latèq; virenti
 Cæruleis clavis distinctâ veste Parentem,
 Tuto quæq; loco gaudes Cyclamine recepta
 Setigeri morsum suis effugisse nefandum.

Nec cum sævit hyems, decus omne recessit ab hortis.

Jam tum Leucoium niveos, & parva virentes
 Laurea dat flores, & circum labra rubentes 320
 Veratrum, & flavos peregrè veniens Aconitum.

Coccineo est visenda procul Pyracantha racemo,
 Celastrusq; nigro. Stant coniferæ Cuparissi

Eductæ cælo, & casus visura marinos
 Alta Abies, Ilexq; actæq; ad sidera Pinus.

Jamq; nitet dulcis depullis Arbutus hœdis,
 Nec saxa aspera amant tantùm nec frigora Taxi,
 Quantum nunc gaudent hinc atq; hinc ordine longo
 Dispositæ, præbere oculis spectacula grata.

Et modò quæ gelidis penè est enecta pruinis 330
 Guilelmo passim floret creberrima Laurus :

Nunc Illi Buxus, nunc arbor Sacravirentes
 Sponte suâ argento frondes distinguit & auro.

Verum hyemes malè fert & Cortusa & Chamelæa,
 Atq; Euphorbia fœda, & Marum, & Plinii Amomum,
 Et foliis aliæ indecores & floribus herbæ.

Et quis sustineat tales subducere testæ
 Te tantum Maracotta, & te Myrte hospite digno ?

Atq; hoc omne est tempus iners olitoribus. Ergo 340
 Frax inæc dapibus mensæ cumulantur inemptis ;

Mutuaq; inter se læti convivia curant :
 Et patris Omnipotentis inenarrabile Numen

Concelebrant, hominum qui tot bona fecit in usus ,

Ad-

Advolvunt tum ligna focis, Malosq; Pyrosq;
 Prunosq; exesas, lapidesq; bitumine nigros.
 Et noctem ludo ducunt: & pocula Malis
 Dulcibus, atq; favis imitantur Vitea coctis.
 Atq; Lares de more adolent nidore Tabaci:
 Tum canit Eumolpus citharâ, fidibusq; canoris,
 Ut mundi ingentem totos infusa per artus
 Mens agitet molem; multoq; alat ubere Tellus
 Omniparens herbas, & plantas Poma ferentes:
 Sol quæq; exoriens, & cum se condit in undas
 Signa det inprimis, moneat quid menstrua Luna,
 Quosq; dies operum fœlices Alma ministret:
 Frigida Saturni quo sese Stella receperet,
 Quosq; ignis cœli Cyllenius erret in orbes;
 Et quas herbarum vires docuere magistri
 Plinius historicusq; & Jonsonus botanista
 Tum canit Hesperidum miratam Mala puellam,
 Et male damnati surgunt qui sanguine flores
 Æacios, pueriq; extinctos fontibus ignes,
 Et quid tantum lenta Salix incumbat ad amnem:
 Utq; novum vatem, cultorem Pauperis horti
 Aonas in montes abduxerit una Sororum;
 Ut Linus huic Apio crines ornatus amaro
 Dixerit. Hos tibi dant calamos, en accipe, Musæ
 Virgilio quos ante suo, quibus ille canebat
 Cæsaris Augusti laudes, & fortia Facta.
 His tibi jam Auriaci generis dicatur origo.
 Quiq; suis Princeps populis hæc oria fecit.
 Ingeminant plausus juvenesq; senesq; secundos.

350

360

370

Sed.

Sed tamen est Lauri tempus jam stringere baccas,
 Tumq; acidum Sorbum, tum viscere Mespila duro :
 Stramentis tenerasq; operire calentibus herbas ;
 Auritoq; se qui lepores & figere damas,
 Hoc modo si fecisse sinat Dominator agrorum
 Et qui rodit olus subrepens exiguus mus
 Tum pueris fit præda tuis, nigricepsq; volucris,
 Parva quidem, sed Apum brumâ vel maxima pestis. 380

Quod superest. Hortis præbent decus utile nostris
 Arborei foetus, quorum quæ proxima primæ
 Culturam edocuit Publi divina poesis.
 Carpitur extremo Cerasum jam Vere rubellum.
 Et jam primâ æstate nigris plenissima Moris
 Candida sanguineo manat fiscella cruore.
 Armeniisq; & Cereolis, Prunisq; Damasci
 Stipantur calathi, & Pomis quæ barbara persis
 Miserat, ut fama est, patriis armata venenis,
 At nunc translata Albionis felicibus oris 390
 Ambrosios præbent succos, oblita nocendi.
 Nunc pyra terrarum nusquam meliora leguntur,
 Aut diversa magis forma, gratove sapore,
 Et post Arcturi sub sidere. Tum quoque stringas
 Et quæ canescunt tenerâ lanugine Mala,
 Et quæ Bacche tuum referunt expressa liquorem.

Verum aliis terris veniunt foelicius Uvæ,
 Et variæ Ficus, & amantes litora Myrti.
 Ecce Oleæ magnum gaudent vestire Taburnum ;
 Suspicit & Ganges sublimi vertice palmas. 400
 Quid tibi odorato referam sudantia ligno

Balsamaq;

Balsamaque & baccas semper frondentis Acanthi ?
 Quid nemora Æthiopum molli canentia lana ?
 Velleraque ut foliis depectant tenuia Seres ?
 Utque olim magna Carthagine, Punica sponte
 Nascantur, Medisque suis scelericia Mala.

Sed neque Medorum Sylvæ, ditissima terra,
 Nec dulcis Nilus fecundans arva Canopi,
 India nec gemmis, nec Guinea fertilis auro
 Laudibus Albionis ceter, nec America magna 410
 Argento quamvis scateat multaque Smaragdo,
 Totaque thuriferis Panchaia pinguis arenis,
 Romaque cunctarum quondam pulcherrima rerum.
 Hic Ver perpetuum, semperque virentia prata ;
 His siquidem terris nimis ardoribus æstas ;
 Nec furit, Oceanique tepescit bruma vapore.
 Et cum Istrum frœnat glacies Rhenumque bicornem,
 Prodigii est instar Thamesin concrevere flumen.
 Ergò flava Ceres terram hanc magis omnibus unam,
 Post habitâ & Lybiâ, de magno spectat Olympo. 420
 Quare sponte ferunt, nulloque exercita cultu
 Hæc loca Narcissos & cæruleos Hyacinthos,
 Asphodelos, Lathyros, Violas ferrugine pictas,
 Et benè odoratum Calamum, & flavum Melilotum,
 Ideosque Rubos, Fraga, & Vaccinia nigra,
 Origanum, Menthasque Thymumque & olentia latè
 Serpylla. En fluvios Gladiis flos septus acutis,
 Stagnaue Pulegium regale, & rudera vestit
 Floribus aspirans fulvis suavissima Cheiris.
 Et flos Lysimachi fossas, & Lilia valles,

Et Rosa formosas sylvas, Arthritica saltus
 Exornat, Myrtique simillima Gaila paludes,
 Atque Caprifolium sepes atque Anthemis agros.
 Colchica sunt pratis decori. Verbascula dumis.
 Eximioque Croco redolent fragrantia rura,
 Quo non est aliud toto præstantius orbe,
 Ut frustra suaves jam Timolus jactet odores.
 Quid referam Armenios flores & Bellida canam
 Hesperides, Cyanum, &, quæ plurima nactur, Orchin;
 Cæruleum & Glastum quod corpora nuda Britannis 440
 Olim pingebat, nunc vestes inficit Anglis:
 Atque aptas ægris, & quæ Cochlearia pellit
 Scorbutum, quæque ante Britannica dicta Latinis,
 Nunc Hydrolapathum, faciles quærentibus herbas;
 Et Spleni jecorique Salubria Centauræa?
 Quidve Nuces, Cerasosque & Spinos Pruna ferentes,
 Juniperos humiles, & Castaneas hirsutas;
 Materiamque omnis generis, vel cum Abiete Fagum,
 Crediderit solas quantumvis Cæsar abesse:
 Et quas mille alias plantas doctissime Râi 450
 Descriptas nobis dederis, orbique Latino.
 At nusquam miseros fallunt Aconita legentes,
 Tu modo lethiferi baccas ne tange Solani.
 At Calaber nusquam viridi latet Anguis in herbâ,
 Squamea convolvens sublato pectore terga,
 Atque notis longam maculosus grandibus alvum.
 At rabidæ Tigres absunt, & sæva Luporum
 Semina Nullo igitur custode armenta vagantur
 Saltibus, & pingues pascuntur ubique juveni,
 Lanigerique

Lanigerique greges qui mollia vellera mittunt
Auroque & Gemmis totum redimenda per orbem. 460

Et bellator equus campo sese arduus infert
Adde tot egregias urbes, operumque laborem,
Tot congesta manu præraptis oppida saxis,
Fluminaque antiquos subter labentia muros,
Oceanus quorum subit ostia fervidus æstu,
Bisque die penitus gelidâ se proluit unda.

An portus memorem celebres? an te Anglica Quercus,
Robore quæ patriam atque opibus tutaris & ornas,
In mare velivolum descendens plurima olivis? 470
An quas solis aquas fundit Bathonia, thermis
Haudquaquam Italicis medicâ virtute secundas?

Hæc eadem tellus Æris Ferrique metalla
Ostendit venas & Stanni, unde Insula nomen
Traxit, si verus Bochartus. At eruta raro
Argentumque aurumque irritamenta malorum,
Rariùs & toto pretiolæ litore conchæ
Apparent. Tulit has Cæsar, Matrique dicavit,
Territa quæsit cum ostendit terga Britannis.
Nec referebat enim Marti quæ figeret arma. 480

Ille tamen Cancros, atque Ostrea liquit arenis,
Romulidum doctis olim placitura palatis.
Quid quod ea & retinent duratæ viscera terræ
Conchasque innumeras. Naturam ludere dicam?
An quondam Albionem potius jacuisse sub undis.
Tum primùm testas uda tellure receptas,
Post exiccata, lapidum indurescere ritu,
Atque suas servare per omnia secula formas?

Lazulus hîc scatet, & nigro splendore Gagates, 490
 Stellatusque lapis ; tum pannis nata lavandis.
 Terra, peregrinis nondum concessa popellis :
 Hîc auro & gemmis præstantior omnibus ardens
 Est lapis occlusus tenebris, & carcere cæco
 Plurimus, informis ; dias qui luminis oras
 Ut videt effossus, terrenos exiit artus
 Protinus, & liquidum flammis petit æthera. Nempe
 Igneus est olli vigor, & cœlestis origo.

Hæc genus acré Virûm Durotrigas, Ordovicesque,
 Assuetumque malo Silurem, Belgasque feroces, 500
 Atrebatem Icenos, & piætos scura Brigantes
 Extulit. Arviragum hæc, Prasutagum, Caradocum
 Iscani Arturum celebratum carmine, claros
 Bellinos Reges, & Edrici fraude peremptum
 Edmundum triplici præcinctum pectora ferro,
 Henricos duos bello, audentemque Ricardum,
 Edvardos magnos, & Nigri Principis iras.
 Quis tacitum te Grai, & te Neville relinquat ?
 Et quis Talbotum, & vos Drake & Blake marinis
 Spectatos pugnis, & magnanimos Sidneios, 510
 Raleiumque Orco missum de carcere longo,
 Gondomarique dolis, humilique pavore Jacobi,
 Havardos, Veros, & te quoque Monke jacentem
 Unus cunctando qui nobis extuleris Rem,
 Comptonos, Cnollos ? nec tu Cromoelle tacendus,
 Si non in Regem demens arma impia ferres ;
 Nec Puer infelix Monmuthi plebis amores,
 At non gauderes tantum popularibus auris,

Hinc & Scæva satus, si vera est fama, tumultu
 Civili Magnum solus qui mole soluta 520
 Obsedit, meliorque stetit pro Cæsare murus.

Anne Sacerdotes castos, Druidesque Britannos,
 Christicolasque Anglos memorem, te Anselme, Bedamq;
 Oswaldum Belgis decus, Hugonem Coritanis,
 Canticolisque suum Thomam, Guilelmus habenas
 Cui primo ante alios rerum tractare reliquit,
 Dum nunc per populos absens dat jura volentes ?
 An magis Historicos, Gildam, Cambrumque Giraldum,
 Camdenumque, stylo cujus mortalis Elisa
 Non erit, æternumque Britannia pulchra vigebit, 530
 Bakerumque sua qui lingua Facta disertè
 Enarrat Regum, Heilinumque volumine in uno
 Qui omne ævum explicuit facili sermone locumque ?
 Anne pios Vates, & Phœbo digna locutos,
 Et vos qui fortes animas belloque peremptas
 Laudibus in longos Bardi dimittitis annos,
 Couleiumque sacra fundentem oracula Quercu;
 Et flores herbasque loqui, stirpesque docentem;
 Illumque Augustæ qui nomen ad astra ferendo 540
 Virginis ipse viam sibi tum munibat Olympo;
 Chaucerumque patrem, Dridenum Almanfore clarum,
 Jonsonumque decus Scenæ; tum qui Paradisum
 Amissam cecinit, postliminioque receptam;
 Te Line, teque Orpheu noster divine Georgi,
 Qui sacro nobis exruxti carmine templum,
 Ut quondam Amphion Thebanis condidit arcem?
 An vos Cæcilii, quorum Anglia tuta fideli

Consilio stetit ; & patriæque & Regis amantem,
 De stirpe Ishamia te Justiniane profectum 550
 Illustri, antiquâ, decus armorumque togæque,
 Egregium juvenem ; atque Halum quo justior alter
 Non fuit in terris, aut observantior æqui,
 Burneto memorante in longum diditus ævum ?
 Inventas an qui vitam excoluere per artes,
 Evelinumque patrem Horticolis, clarosq; Bacones,
 Butlerumque meum, & te præstantissime Boile ?
 Quo fessum rapitis Willisi, Harveie, Savili,
 Tuque Hobbi dubiâ famâ, Digbeie, Baroë,
 Outrede Euclides alter, Neutone, Walisi, 560
 Et tot turba Sophûm ? Sed doctis nomina scriptis
 Vestra volant sine me cunctis notissima terris.

Nec minùs alterius tulit hæc miracula sexus,
 Bonduicamque, Helenamque, & lumen gentis Elisam,
 Cui vix ante parem tulerit, vix post feret ætas,
 Edithamque, & Etheldredam, Augustamque; Mathildin
 Ishamiæque domûs clarum decus alteram Elisam,
 Fontis odorato musco notamque puellam,
 Eximiâ formâ Rosamundam, & te Ursula virgo
 Tot cum mille aliis, vitæ devota futuræ, 570
 Et quo Musarum comitem te nomine dicam,
 Seu Fabia de gente velis, seu Behna vocari;
 Divinam Janam linguâ & cognomine Graiam;
 Et Mariam imprimis hinc usque ad sidera notam
 Quâ Magnus tantum mœret Guilenius ademptâ.

At tu salve magna parens Florum Anglica Tellus,
 Magna Virûm, Tu perfugium commune bonorum
 Rebus

Rebus in afflictis, Guilermo hortante. Sed Ipsi
 In viridi campo templum de marmore ponam
 Pulchra ubi sylva, duoque, at nunc sine nomine, rivi 580
 Brixorthum cingunt, & honos erit his quoque Rivis.
 In medio Guilermus erit, templumque tenebit.

Atque hinc purpureâ stabit Saturnia Virgo,
 Sanctaque pax illinc nivea circumdata veste.
 Hâc procul aufugiet scissâ Discordia pallâ,
 Illâc projecto indignans Bellona flagello.
 Parietibus bellicæ artes & pacis: at illæ
 Cum minio rutilante, sed hæ pingentur in auro.
 Suprà pendebit mediâ testudine tecti

Inter Idumeas volitans Victoria palmas. 590
 Fama tubam & vertens in culmine facta per orbem
 Herois præclara dabit diffundere ventis.

In foribus pugnam ex auro solidoque elephanto
 Navalem faciam. Eccum! nostra ad littora plenis
 Turvillus tendit velis, mox tergaque vertit
 Russello Guilme Tuo, cum fulmine sensit
 Auriaco tactas naves. Pars maxima ad oras
 Exurenda suas fugit: & pars cætera currit
 Per scopulos, notaque Maloa conditur alvo.
 Nulla dies tot monstra maris, tot maxima Cete 600
 Perdidit, illa nec Hispani notissima clade.

Tum Namur obsessum, quo non munitior alter
 Est locus, aut dextris defensus pluribus. At Tu,
 Milite cum innumero Gallo inspectante, nec auso
 Tendere opem pressis, Guilme invictæ per ignes
 Scandis inaccessas rupes, & culmine prenso

Horrentem ferro, atque incendia vana vomentem
 Bufflerum nodis constringis, & exuis arce.

Ponetur medio tum quæ jacet Insula ponto,
 Et rapidum Boinus flumen. Viden' ut vada tranat 610
 Primus ibi ante omnes Heros, quâ plurimus undam
 Fumus agit, volitantque Typhoëa tela per auras.
 Utque, etsi longè venientis fulminis ictu
 Saucius, at casu nil territus, acrior instat
 Hostibus, irarumque omnes effundit habenas.
 Utque animis juvenum furor additus: ecce feruntur
 Condensi, & torrentis aquæ, vel turbinis atri
 More ruunt. Adversî incassum obistere contra.
 Extemplo disjecta acies. En ponit Hibernus
 Arma pedes, supplex veniam & rogat: at pius ultrò 620
 Rex veniam edicit victis, enseque recondit.
 Scombergum ut cecidisse autem rescivit, amici
 Casu insperato graviter commotus & iræ
 Impatiens, redit in pugnam, gladiumque recludit
 Fulmineum ultorem cædis. Tum perfurit amens
 Filius, atque equitis dorso palantis inhærens
 Manibus horribili patriis en strage parentat.
 Interea tu Galle fugâ celer ad loca tuta
 Te recipis, frustra. Nam mox cæderis ad Achrim:
 Sanruthusque alios longè ante immanior omnes 630
 Ignivomos Celtas inopino vulnere stratus
 Scombergi ingentem solabitur ampliùs umbram.
 Addam urbes domitas & deditione receptas,
 Limericumque adeò, quod vix tenuere paventes
 Francigenæ tentent dum Sanonis ostia, si quâ

Forte suas possint si forte attingere terras.

Stabunt & Parii lapides, spirantia signa
 Nassoæ Gentis demissæ nomina cælo,
 Reneusque parens, atque Engelbertus, Othones,
 Tum Guillelme Tuo insignis qui nomine ad arma 640
 Belgas antiquâ pro libertate vocabat,
 Mauritiusque atque Henticus, duo fulmina belli.
 Inferiùs paulo stabunt, fortisque Macatius,
 Scombergusque, & vis Tolmasi, & quis fuit ille,
 Gallo qui frendente suam servavit Iernen,
 Et lethum insigni voluit pro laude pacisci,
 Graftonusque puer, quem non virtutis egentem
 Abstulit atra dies & funere merisit acerbo,
 Et tu Solmese Batavorum acerrime ductor.

Nec procul exultæ instaurabitur Ara Monetæ 650
 Quæ multos jacuit retro collapsa per annos.
 Invidia at longè infelix fascesque severos
 Minois duri metuet, sævasque secures.

At vos, O populi, sacris jam ritè peractis,
 Et multamque bonamque præcem pro Rege precati
 Ite domum, & dulces hortis impendite curas.

Hendecasyllabi.

Viles versiculi, ah misella charta,
 Ingrati domino, venite in ignem
 Atque accendite mî meum Tabacum.
 Non hoc non facies, ait Philetus,
 Versus anne meâ indicatione

Inducti toties nigris lituris,
 Rescripti toties stylo recenti,
 Florum nomina totque, tot virorum
 Uni tardipedi Deo dabuntur.
 Infelicibus administra fumis?
 Guilelmus quoque, si sciet, vetabit.
 Quare Vos hominum in manus abite
 Pulchri Versiculi, O Beata Charta!

Apr. 14. 1699.

F I N I S.

ERRATA.

Verf. 175, l. Privignasque. 199, Lethæo. 323, Cyparissi.